

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної та
навчальної роботи

Анатолій Мартиненко
Анатолій МАРТИНЕНКО

«30» *серпня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИТЯЧА НЕЙРОПСИХОЛОГІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки **магістра**

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності **053 «Психологія»**

(код і назва спеціальності)

Полтава
2024 рік

Handwritten signature

Робоча програма навчальної дисципліни «**Дитяча нейропсихологія**» для студентів спеціальності 053 Психологія, другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньої програми Практична психологія 2024 року.

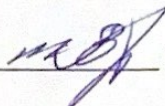
Розробник: Шевчук В.В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки.

Погоджено:

Гарант освітньої програми Шевчук В.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

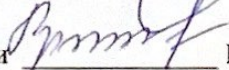
Протокол від «27» серпня 2024 року №1

Т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки Вікторія ШЕВЧУК

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії факультету філології, психології та педагогіки Віктор ЧЕРНИШОВ

«29» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90		
Модулів – 1	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки: 1-ий
Змістових модулів – 1		Семестр 2-ий
	Індивідуальне завдання – не передбачено планом	Ступінь вищої освіти: магістр
Практичні, семінарські 22 год.		
Лабораторні -		
Самостійна робота 58 год.		
Індивідуальна робота: -		
Вид контролю: Диференційований залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 32/58

2. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає: навчити студентів проводити експериментально-психологічне дослідження нормотипових дітей та дітей із різними формами дизонтогенезу у різні вікові періоди їх розвитку та порівнювати його висновки з результатами клініко-психопатологічного обстеження, а також здійснювати психологічну корекцію.

Вивчення курсу дозволить сформувати наступні загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Вивчення курсу дозволить сформувати наступні спеціальні компетентності: здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології; здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Попередньо опановані дисципліни: Організація наукових досліджень та академічна добросесійність, Актуальні проблеми практичної психології, Психологічна служба.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

- Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.

			окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	
74-81	С	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	Д	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.

35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі заліку.	Незадовільний, здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести, які вирішуються на практичних заняттях; презентації результатів виконаних завдань самостійної роботи; диференційований залік.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Основи дитячої нейропсихології

Тема 1. Вступ до нейропсихології. Структурно-функціональна організація нервової системи.

Нейропсихологія як самостійна наукова галузь. Предмет і завдання нейропсихології. Місце нейропсихології серед інших наук. Напрями сучасної нейропсихології; їх теоретичне і практичне значення. Використання нейропсихологічних даних у навчальному процесі. Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій: вузький локалізаціонізм, антилокалізаціонізм, еклектична концепція, заперечення локалізації вищих психічних функцій. Видатні персоналії. О. Р. Лурія як один із засновників нейропсихології.

Практичне заняття № 1.

Практичне заняття № 2.

Тема 2. Анатоμο-фізіологічна основа вищих психічних функцій.

Морфогенез та організація мозку людини. Відділи мозку: передній, проміжний, середній, задній, довгастий. Відмінності мозку у чоловіків і жінок. Структурна організація нервової системи. Відділи нервової системи. Аферентна та еферентна нервова система. «Первинні, вторинні й третинні» поля. Джерела знань про функціональну організацію мозку. Проблема міжпівкульної асиметрії мозку та міжпівкульної взаємодії. Поняття «нейропластичність», «когнітивний резерв»

Практичне заняття № 3.

Практичне заняття № 4.

Тема 3. Факторний і синдромальний аналіз порушень вищих психічних функцій.

Фактор як психологічна складова. Модальнонеспецифічний (енергетичний) фактор. Кінетичний фактор. Модальноспецифічний фактор. Кінестетичний фактор. Просторовий фактор. Фактор довільно-мимовільної регуляції психічної діяльності. Фактор усвідомленості-неусвідомленості психічних функцій і станів. Фактор суцесивності

(послідовності) організації. Фактор симультанності (одночасності) організації. Фактор міжпівкульної взаємодії. Загально мозковий фактор. Фактор роботи глибоких підкіркових структур. Поняття про нейропсихологічний синдром. Класифікація нейропсихологічних синдромів за О.Р. Лурією. Класифікація нейропсихологічних синдромів за Є.Д. Хомською

Практичне заняття № 5.

Практичне заняття № 6.

Практичне заняття № 7.

Тема 4. Методи та алгоритми нейропсихологічного дослідження.

Вимоги до нейропсихологічного діагностичного інструментарію. Методологічні принципи, що сприяють розробці нових інструментів дослідження (Л.І. Вассерман, С.А. Дорофеева. Я.А. Меерсон, Ж. М. Глозман). Надійність даних, отриманих в результаті нейропсихологічного дослідження. Стандартизація процедури дослідження. Відповідність нейропсихологічних досліджень вимогам наукової обґрунтованості експериментального методу та аналізу отриманих даних. Сенсibilізовані прийоми діагностики. Індивідуальний формат проведення нейропсихологічного обстеження. Дослідження певної психічної функції (її компонентів) як за допомогою батареї методик, так і оцінювання на різних рівнях ускладнень, довільності і з різним складом аферентних ланок.

Практичне заняття № 8.

Практичне заняття № 9.

Тема 5. Комплексна нейропсихологічна корекція та реабілітація в дитячому віці.

Методика адаптованого нейропсихологічного дослідження. Складові схеми дослідження. Дослідження праксису як здатності до цілеспрямованих дій. Кількісні критерії виконання проб. Повний варіант нейропсихологічних методик та експресдіагностика. Протоколи обстежень, ранжування балів, особливості фіксації специфічних та неспецифічних помилок; профілі успішності виконання проб. Підсумковий нейропсихологічний висновок. Схема нейропсихологічного дослідження ВПФ та емоційноособистісної сфери.

Практичне заняття № 10.

Практичне заняття № 11.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
	о	л	п	лаб	інд	с.р.
I змістовий модуль.						
Тема 1. Вступ до нейропсихології. Структурно-функціональна організація нервової системи.	18	2	4			12
Тема 2. Анатомо-фізіологічна основа вищих психічних функцій.	16	2	4			10
Тема 3. Факторний і синдромальний аналіз порушень вищих психічних функцій.	20	2	6			12
Тема 4. Методи та алгоритми нейропсихологічного дослідження.	18	2	4			12
Тема 5. Комплексна нейропсихологічна корекція та реабілітація в дитячому віці.	18	2	4			12
Усього годин	90	10	22			58

9. Теми семінарських занять

№ заняття	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
	Семінарські заняття не передбачені	-

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
1,2	1.Нейропсихологія як самостійна наукова галузь. Предмет і завдання нейропсихології. 2.Місце нейропсихології серед інших наук. 3.Напрями сучасної нейропсихології; їх теоретичне і практичне значення. 4.Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій: вузький локалізаціонізм, антилокалізаціонізм, еkleктична концепція, заперечення локалізації вищих психічних функцій. 5.Видатні персоналії. О.Р. Лурія як один із засновників нейропсихології.	4
3,4	1.Морфогенез та організація мозку людини. 2.Відділи мозку: передній, проміжний, середній, задній, довгастий. Відмінності мозку у чоловіків і жінок. 3.Структурна організація нервової системи. 4.Відділи нервової системи. 5.Аферентна та еферентна нервова система. 6.«Первинні, вторинні й третинні» поля. 7.Проблема міжпівкульної асиметрії мозку та міжпівкульної взаємодії. 8.Поняття «нейропластичність», «когнітивний резерв»	4
5,6,	1. Фактор як психологічна складова. 2. Модальнонеспецифічний (енергетичний) фактор. Кінетичний фактор. 3. Модальноспецифічний фактор. Кінестетичний фактор. 4. Просторовий фактор. 5. Фактор довільної-мимовільної регуляції психічної діяльності. 6. Фактор усвідомленостінеусвідомленості психічних функцій і станів. 7. Фактор сукцесивності (послідовності) організації. Фактор симультанності (одночасності) організації. Фактор міжпівкульної взаємодії. 8. Загальнономозковий фактор. Фактор роботи глибоких підкіркових структур. 9. Поняття про нейропсихологічний синдром.	4

7,8	1. Методика адаптованого нейропсихологічного дослідження. Складові схеми дослідження. 2. Дослідження праксису як здатності до цілеспрямованих дій. 3. Кількісні критерії виконання проб. 4. Повний варіант нейропсихологічних методик та експресдіагностика. 5. Протоколи обстежень, ранжування балів, особливості фіксації специфічних та неспецифічних помилок; профілі успішності виконання проб. 6. Підсумковий нейропсихологічний висновок. 7. Схема нейропсихологічного дослідження ВПФ та емоційноособистісної сфери.	4
9,10,11	1. Вимоги до нейропсихологічного діагностичного інструментарію. 2. Методологічні принципи, що сприяють розробці нових інструментів дослідження (Л.І. Вассерман, С.А. Дорофеева. Я.А. Меерсон, Ж. М. Глозман). 3. Надійність даних, отриманих в результаті нейропсихологічного дослідження. 4. Стандартизація процедури дослідження. Відповідність нейропсихологічних досліджень вимогам наукової обґрунтованості експериментального методу та аналізу отриманих даних. 5. Сенсibiliзовані прийоми діагностики. 6. Індивідуальний формат проведення нейропсихологічного обстеження. Дослідження певної психічної функції (її компонентів) як за допомогою батареї методик, так і оцінювання на різних рівнях ускладнень, довільності і з різним складом аферентних ланок.	6
Усього		22

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
	Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися працювати з літературними джерелами та електронними носіями, складати конспекти, аналізувати теоретичний матеріал, складати порівняльні таблиці, структурно-логічні схеми, порівнювати різні наукові концепції, теорії, закономірності та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять (написання конспекту, складання таблиць, структурно-логічних схем тощо);
- виконання індивідуальних самостійних робіт;

- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій програмі навчальної дисципліни;
- підготовка до виконання міжсесійного та підсумкового контролю знань;
- відвідування консультацій, за потреби (згідно графіку консультацій кафедри психології та педагогіки);
- підготовка до складання диференційованого заліку за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
1.	Історія розвитку дитячої нейропсихології.	12
2.	Міжпівкульна взаємодія	10
3.	Фактор симультанності (одночасності) організації.	12
4.	Методика адаптованого нейропсихологічного дослідження	12
5.	Методи та алгоритми нейропсихологічного дослідження.	12
Усього		58

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, практичних занять, консультацій, практичні – при проведенні практичних занять.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання, тестування та самостійна робота					Диференційований залік	Сума
<i>Змістовий модуль 1</i>					Індивідуальне завдання	
T1	T2	T3	T4	T5	Не передбачено планом	30
10	10	10	10	30		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою для диференційованого заліку
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

- при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль може бути відведено від 70 до 100 балів (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином:

- робота на практичних заняттях (усні відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 70 балів.

Присутність на лекціях не оцінюється в балах. Пропуски практичних занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене практичне заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів. При тривалій

відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів у випадку диференційованого заліку), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. «Дитяча нейропсихологія»: методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальності 053 Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти / Укл. В.В. Шевчук. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024 року. – 16 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. К. : КНТ, 2023. 424 с.
2. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Пракикум. К. : КНТ, 2020. 204 с.
3. Максимова Н.Ю. Основи дитячої патопсихології / Н. Ю. Максимова, Мілютіна К.Л., Піскун В.М. – К. : Перун, 1996. – 454 с.
4. Тихонова К. Труднощі навчання: дислексія, дисграфія, дтепраксія, дискалькулія. Х. : Ранок, 2020. 152 с.
5. Кричковська Т.Д. Психологія аномального розвитку. К. : КНТ, 2020. – 165 с.
6. Чаркіна О.А. Методичні матеріали з курсу «Нейропсихологія». Кривий Ріг: вид-во КДПУ, 2020. 67 с.

Допоміжна:

1. Порадник батькам: практичні рекомендації під час дистанційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями / навчально-методичний посібник /авт.: О. Чеботарьова, Г. Блеч, І. Бобренко, І. Гладченко, О. Мякушко, І. Сухіна, С.Трикоз. За заг. ред. О. Чеботарьової – К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 154с.
2. Практичні аспекти діяльності інклюзивно-ресурсного центру : методичний посібник / автори-укладачі: О. В. Коган, О. А. Манукян. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2020. 96 с.
3. Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Баташева Н.І., Душка А.Л., Недозим І.В., Омельченко І.М., Орлов О.В. Навчання дітей з порушеннями когнітивного розвитку в умовах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник / за ред. В.В.Засенко, Л.І.Прохоренко. К. : Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України 2020. 435 с.
4. Особливості реалізації компетентнісного підходу в освіті дітей з інтелектуальними порушеннями / навчально-методичний посібник /авт.: О. Чеботарьова, Г. Блеч, І. Бобренко, І. Гладченко, О. Мякушко, С. Трикоз, І. Сухіна, Н. Ярмола. За наук. ред.: О. Чеботарьової, І. Сухіної. – К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2019. 233 с.

19. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=5917>

